

30 Haziran-07 Temmuz 2014

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

“DÜNYA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ”

88

Volkan YARAMIŞ:	AB Ülkeleri Enerji Görünümü
Sinem ÇAYNAK:	Amerikalar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü
Feyyaz ŞİMŞEK:	Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü
Muhittin İZGİ:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü
Barış İLTER:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü
Ali GÜLMEZ:	Think -Tank Kuruluşları
Çağrı SAĞLAM:	Think-Tank (İklim Değişikliği)

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

FRANSA:

Fransa Enerji Bakanı Segolene Royal, Fransa Başbakanı ile çelişir bir şekilde, elektrik tarifelerinin bu yıl yükselmeyeceğini ifade etmiştir. Royal'ın, 1 Ağustos tarihinde yürürlüğe girecek düzenlenmiş enerji tarifelerinde %5'lik artış takvimini ertelediklerini ifade etmesini takiben Fransız devlet şirketi EDF, stok piyasa değerinde 5 milyon dolardan fazla kayba uğramıştır. Royal'ın açıklamasından iki gün sonra ise Başbakan Manuel Valls, enerji fiyatlarının sonbaharda yükseleceğini, ancak ilk planlanandan daha az bir yükselişin söz konusu olacağını ifade etmiştir.

<http://in.reuters.com/article/2014/07/04/edf-prices-idINL6N0PF2R120140704>

ALMANYA:

Almanya, kaya gazı arama tekniklerinin yer altı sularını kirletebileceği endişesiyle kaya gazı sondajını önümüzdeki yedi yıl için durdurmayı planlamaktadır. Öngörülebilir gelecekte kaya gazı çatlatmalarının söz konusu olmayacağını vurgulayan Almanya Çevre Bakanı Barbara Hendricks, içme suyunu korumanın ve sağlığın kendileri için en yüksek değer olduğunu ifade etmiştir. Almanya Hükümeti, 3000 metreden daha sığ sondaj işlemlerinde hidrolik çatlatma tekniklerinin kullanılmasını yasaklamayı planlamaktadır.

http://online.wsj.com/articles/germany-shelves-shale-gas-drilling-for-next-seven-years-1404481174?mod=europe_home

YUNANİSTAN:

Yunanistan Çevre, Enerji ve İklim Değişikliği Bakanı Yiannis Maniatis, Girit'in güneyinde ve İyonya'da offshore hidrokarbon arama imtiyazları için hazırladıkları programı sunmuştur. 225.000 kilometre karelik alanı kapsayan jeolojik çalışma verilerini de içeren sunumda, 20 blokta yapılması planlanan test sondajı için ihale yapılacağı vurgulanmıştır. Söz konusu verilerin yorumlanması ise Fransız petrol ve gaz danışmanlık şirketi BEICIP-Franlab tarafından yapılmıştır.

http://www.ansamed.info/ansamed/en/news/sections/economics/2014/07/02/energy-greece-presents-plan-for-offshore-drillings_05f82afe-42b7-4ce6-93f4-707ae6c5937d.html

BULGARİSTAN:

Bulgaristan Enerji İzleme Kurumu (DKVER) doğal gaz, elektrik ve merkezi ısıtma için gerçekleşecek fiyat değişikliklerini tartışmaktadır. DKVER, Doğal gaz fiyatlarında %2.47 düzeyinde bir düşüş olmasını beklerken, merkezi ısıtma fiyatlarında ortalama %10'luk bir artışı planlamaktadır. DKVER'nin planlarına göre, termal enerji tesislerinden üretilen elektrik enerjisi fiyatlarındaki azalışla bağlantılı olarak genel elektrik fiyatlarının %1 oranında düşmesi beklenmektedir.

<http://www.novinite.com/articles/161699/Bulgaria's+Energy+Watchdog+to+Announce+Price+Changes>

AMERİKALAR & ASYA & PASİFİK ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

JAPONYA:

Japonya'nın doğal gaz ithalatının %60'ının geçtiği güzergah olan Güney Çin Denizi'nde Çin, Vietnam ve Filipinler arasında devam eden anlaşmazlıklar dikkate alınarak, güzergah çeşitliliğinin artırılması öngörülmüştür. Başlıca ithalat güzergahı halen Güney Çin Denizi olan Japonya, komşu ülkeler arasında sorunların yoğunlaşması üzerine, 5 yıl içerisinde Pasifik Okyanusu üzerinden Avustralya ve Papua Yeni Gine'den gelen doğal gaz ithalatını iki katına çıkarmayı planlıyor. Başbakan Şinzo Abe gerçekleştireceği ziyarette bu iki ülkenin başbakanları ile bir araya gelecek. Söz konusu ziyaret sırasında Başbakan Abe'nin bu ülkelerde doğal gaz sektörü gelişimine yönelik Japonya'nın vereceği destek konusunda açıklama yapması bekleniyor.

<http://the-japan-news.com/news/article/0001403960>

ABD-İRAN:

ABD şirketi World Eco Enerji İran'da elektrik üretimine 1.175 milyar dolarlık yatırım yapmak üzere anlaşma imzalaması iki ülke arasındaki ilişkilerin iyileşmekte olduğuna işaret ediyor. Eylül ayında başlayacak projede 1500 ton katı atıktan günde 250 MW elektrik üretimi amaçlanıyor.

<http://rt.com/news/170768-iran-energy-deal-usa/>

KANADA:

Kanada Kuzey Geçidi Petrol Boru Hattı'nın onaylanması ile Çin ve diğer Asya ülkelerinin enerji tedarikçisi olma yolunda önemli bir adım attı. Kanada şirketi Nexen, Japon Inpex, Fransa Total, Suncor Enerji ve Cenovus Enerji şirketleri söz konusu projenin destekçisi ve müşterisidir. Potansiyel petrol ihracatının yanı sıra, Kanada Ulusal Enerji Kurulu yılda 100 milyon ton potansiyel kapasiteli 11 LNG ihracat projesini onayladı.

<http://www.theaustralian.com.au/business/mining-energy/canada-closes-in-on-asian-energy-exports/story-e6frg9df-1226973886400?nk=740eeb800a4eb841bd31a4052044292d>

RUSYA VE HAZAR BÖLGESİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

RUSYA-UKRAYNA-AB:

Rusya Federasyonu Enerji Bakanı Alexandre Novak'ın geçtiğimiz Kasım ayında açıkladığına göre, Avrupa'nın Rusya'dan gaz akışını kestiği takdirde iç fiyatlar en az yüzde 50 oranında yukarı gidecek. Bu anahtar mega projenin geleceği hakkındaki artan güvensizlik göz önüne alındığında, verilen bu mesaj üç ay öncesine kıyasla belkide daha önemli. Novak Rusya 24 TV Kanalına verdiği bir röportajında, doğal gaz boru hattı taşımacılığı yerine sıvılaştırılmış doğal gaz teslimatları için inşa edilecek terminallerin Avrupa'da gaz fiyatlarının bin metreküp başına 380 dolardan 550 dolara çıkmasına yol açacağını söyledi. Bakan, Avrupa ülkelerinin ekonomilerinin böyle bir fiyata gaz tedarik etmek ve tüketmek için hazır olup olmadığı sorusunun ortaya çıkacağını belirtti. ABD Avrupa'ya Dışişleri Bakanı John Kerry vasıtasıyla, Moskova'ya karşı politik bir silah olarak enerji ihracatını acilen kullanmak gerektiğini söyleyerek Rus gazına olan bağımlılığı azaltması gerektiğinde ısrar etti. Bu arada, Rus enerji şirketleri çoğunlukla Asya'ya odaklanarak, Avrupa dışındaki pazarlarda nabız yoklamaya başladı.

http://www.standartnews.com/english/read/russia_energy_minister_gas_prices_in_europe_to_rise_50_if_it_abandons_russias_supplies_-4179.html

RUSYA-UKRAYNA:

Ukrayna Naftogaz Başkan Yardımcısı Alexander Todiichuk çarşamba günü, Ukrayna'nın yeraltı depolama tesislerinde Kasım ayına dek ya da tutumlu bir tüketimle yılsonuna kadar sürecek yeterli gaz bulunduğunu söyledi. Todiichuk Rus Kommersant gazetesine verdiği bir röportajda, bugün tüketimin çeşitli senaryolarını analiz ettiklerini, tüketim konusunda çok daha tutumlu olmak zorunda kalınacağını anlattı. Naftogaz Başkan Yardımcısı, gaz tüketiminin Ukrayna'nın doğusundaki sanayi aktivitesine bağlı olduğunu kaydetti. Todiichuk'a göre, birçok şirket faaliyetlerini askıya aldı ve bazısı da kısmen ortadan kalktı. Naftogaz kapatmanın gaz tüketiminde bir azalmaya yol açacak olup olmadığından emin değil. Todiichuk, Ukrayna'da yeraltında depolanan gazın bu yıl Kasım ayına kadar yeterli olacağına, maksimum tasarruf modunu varsaydıklarında ise yılsonuna kadar yetebileceğine inanıyor. Rusya'nın enerji devi Gazprom AB Enerji Komiseri Günther Oettinger'in aracılık ettiği başarısız görüşmelerdeki fiyat revizyonları sonrasında, 16 Haziran'da Ukrayna'ya doğalgaz teslimatlarında Kiev'in borç ödemeleri için bir ön ödeme sistemine geçmek zorunda kaldı. Avrupa'ya transit akış şu anda sözleşme hükümlerine göre devam ediyor, ancak Ukrayna doğal gaz rezervleri tükendiğinde, Gazprom ve Avrupa Komisyonu, problemleri kıştan önce çözmek zorundalar.

<http://en.ria.ru/world/20140702/190782317/Ukrainian-Gas-Reserves-May-Last-Until-Year-End-With-Minimal.html>

RUSYA-AB:

Planlanan Güney Akım doğalgaz boru hattını yöneten konsorsiyum Salı günü, projenin Rus topraklarındaki kısmının inşaatının başlatılmasının onaylandığını söyledi. Rusya İnşaat, Toplu Konut ve Kamu Hizmetleri Bakanlığı Güney Akım boru hattının Rus deniz sektörü için inşaat ruhsatını yayınladı. Bakanlık bir açıklama yaparak, izin uyarınca, Transit Güney Akım Hattı'nın Rusya'daki proje bölümü için kıyıda inşaat faaliyetlerine başlanabileceğini söyledi. Güney Akım, Güney Avrupa ülkelerine Karadeniz üzerinden Offshore olarak çalışacak. Amsterdam merkezli olan konsorsiyum Rus hükümetine, deniz boru hattının inşası için özel bir izin gerekli olduğunu söyledi. Güney Akım Boru Hattı Rusya'nın doğalgaz ihracat seçenekleri çeşitliliğine bir tabaka daha eklemek için planlanan bir proje niteliğinde.

http://www.upi.com/Business_News/Energy-Resources/2014/07/01/South-Stream-pipe-builder-gets-nod-from-Moscow/4381404220094/

RUSYA-KAZAKİSTAN:

Bir yıl önce, Hazar Denizi'nin Kazakistan kesiminde büyük Kaşagan sahasındaki dünyanın en büyük petrol ve gaz projelerinden biri, on yıldan daha fazla süren geliştirme çalışmaları ve 40 milyar dolarlık maliyetlerden sonra üretime başlamanın eşiğindeydi. Projenin destekçileri, uluslararası petrol şirketleri ExxonMobil, Shell, Total, Eni, Japon Inpex, Çinli China National Petroleum Corp (CNPC) ve Kazakistan'ın devlet şirketi KazMunaiGas'ın birlikte bu yıl 170 bin varile eşdeğer 8 milyon ton üretim beklentileri vardı. Ancak üretim geçen yıl Eylül ayı ortalarında başladı ve kısa bir süre sonra boru hatlarından bir dizi gaz kaçağı, 9 Ekim'de işlemleri durma noktasına getirdi. Dokuz ay sonra şimdi ortakları, nakit akışının uzun sonuçları ve boru hattı arızaları için karmaşık bir soruşturma bekliyor. Operatör Kuzey Hazar İşletim Şirketi yaptığı açıklamada, geçen ay boru hattı arızalarına sebep olan malzemelerin uzmanlar tarafından derhal takip edildiğini söyledi. İlk olarak 2000 yılında keşfedilen Kaşagan bölgesi, Ortadoğu dışında en büyük alanlardan biri konumunda. Yerinde kazanılabilir olarak kabul edilen miktar en az 9 milyar varil ve rezervin de yaklaşık 35 milyar varil olduğu tahmin ediliyor.

<http://www.theaustralian.com.au/business/mining-energy/pipeline-problems-cloud-kashagan-oil-outlook/story-e6frg9df-1226975206098?nk=a2fc683a8edfc704b5f6af395ad113f0>

RUSYA-UKRAYNA:

Ukrayna Milli Bankası bin metreküp başına 268,5 dolar fiyatını kullanarak Rus doğal gazının değerini hesaplamaya devam ediyor. Rus Gazprom Nisan'dan itibaren Ukrayna için gaz fiyatını bin metreküp başına 485 dolara yükseltti ve o zamandan beri bir azaltma üzerinde müzakere edildi. Bugüne kadar Rusya, Ukrayna ve Avrupa Birliği arasında üç taraflı birkaç toplantı yapılmasına rağmen görüşmelerden hiçbir sonuç alınamadı. AB Enerji Komiseri Günther Oettinger, Ukrayna Enerji ve Kömür Sanayi Bakanı Yuriy Prodan ile geçtiğimiz hafta gerçekleşen bir toplantı sonrasında, Avrupa Komisyonunun Temmuz sonuna kadar Rusya ve Ukrayna ile üçlü gaz görüşmelerine devam edeceğini umduğunu söyledi. Prodan, Ukrayna'nın görüşmelerde fiyat ve borç ödeme konusunda sadece Avrupa Komisyonu'nun geçici paket çözümünü tartışmaya hazır olduğunu, herhangi bir anlaşmaya varılmadığı takdirde nihai kararın Stockholm tahkim mahkemesi tarafından verileceğini söyledi. Rusya Enerji Bakanı Alexander Novak ise Ukrayna Naftogaz'ın yalnızca Kasım ve Aralık 2013 borcunu ödedikten sonra Ukrayna ile gaz müzakerelerinin devam edebileceğini söyledi.

<http://en.itar-tass.com/economy/738754>

ORTA DOĞU & KUZEY AFRİKA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

MISIR:

Başbakan İbrahim Mahlab, televizyonda yayınlanan bir basın toplantısında, temel hizmetleri desteklemek için kullanılmış olan enerji sübvansiyonlarının son on yılda Hazine'ye 687 milyar £'a (yaklaşık 100 milyar \$) mal olduğunu söyledi.

Mahlab, hükümetinin sübvansiyonları kaldırmak için harekete geçmemesi halinde bunun bir "suç" olacağını söyledi. Mahlab, Mısır'da nüfusun yüzde 26,3'ü yaklaşık 86 milyon insanın yoksulluk içinde yaşadığını ve bu genel işsizlik oranının yüzde 13,6, 20 ile 30 yaş arasındaki Mısırlılar için ise yüzde 50'nin üzerine ulaştığını söyledi.

<http://www.timesofisrael.com/egypt-pm-defends-steep-rise-in-energy-prices/>

İRAN:

Bir ABD şirketi, çöp ve insan atıklarının dönüştürülerek elektrik enerjisi elde edecek ortak ticari proje için, İran ile 1,175 milyar \$ (864 milyon Euro) yatırım için bir ön anlaşma imzaladı. Kaliforniya merkezli Dünya Eko Enerji'nin AFP'ye verdiği demeçte, çöpleri yakarak ve yosun, tuz ve atık suyu işleyerek günlük 250 megavat üretmeyi planlıyor.

<https://uk.news.yahoo.com/us-company-signs-1-175-131935880.html>

SUUDİ ARABİSTAN:

Amerikan Bankasının söylediğine göre, Amerika çıkardığı kaya gazı ile birlikte Rusya ve Suudi Arabistan'dan dünyanın en büyük petrol üreticisi unvanını devraldı. Çıkarılan doğalgazdan ayrıştırılan sıvı ile petrol üretimi bu yılın ilk çeyreğinde günlük 11 milyon varil petrole ulaştı. Amerika 2010 yılında en geniş doğalgaz üreticisi olmuştu. Uluslararası Enerji Ajansı'na göre Haziran'da petrol ve doğalgaz sıvısında en büyük üretici oldu.

<http://www.chicagotribune.com/sns-wp-blm-news-bc-oil04-20140704,0,7546732.story>

İRAK:

Genel Enerji, Irak'ın yarı özerk bölgesi olan Kürdistan'daki petrol sahalarından artan bir üretim olduğunu görüyor. Genel Enerji, bir ifadesinde Haziran ayında net çalışma alanlarından boru hatları ve tankerlerle birlikte günlük 84 bin varil üretim yaptığını söyledi.

<http://www.iranoilgas.com/news/details2/?type=news&p=current&newsID=12995&restrict=no>

Brookings Institution (Amerika Birleşik Devletleri)

<http://www.brookings.edu/blogs/up-front/posts/2014/06/27-poroshenko-signs-eu-ukraine-association-agreement-pifer>

POROSHENKO AB-UKRAYNA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASINI İMZALADI

Ukrayna Başbakanı Petro Poroshenko Cuma günü AB ile işbirliği anlaşmasını Brüksel'de imzaladı. İmzalanan anlaşma AB tarafından Ukrayna'nın 1991 yılında kazandığı bağımsızlıktan sonraki en büyük tarihi olay olarak yorumlanıyor. Poroshenko'da anlaşmanın uygulanmasına bağlı olduğunu belirtiyor.

AB sınırlarında istikrar istiyor. Bu bağlamda yapılan anlaşma Ukrayna'nın daha güçlü bir ekonomi ve demokratik enstitülere sahip olmasını sağlayabilir. Ancak AB'li görevlilerin gerekli dikkati ve kaynakları bu durumun sağlanması için seferber etmesi gerekmektedir.

İşbirliği anlaşması Ukrayna için bir oyun değiştirici görevi görebilir. Anlaşma derin ve kapsamlı bir serbest ticaret anlaşması (DCFTA) ile Ukrayna ihracatı birçok AB ülkesine açılmış oluyor. Anlaşmanın uygulanması Ukrayna'nın ticaret ve tüketici kurallarında AB standartlarına uymayı getirirken demokrasi ve diğer düzenleme konularında da AB'ye yaklaşmasını sağlıyor.

Rusya için ise anlaşma Ukrayna'nın AB'ye kendi ekseninden çıkarak yakınlaşması sonucunu doğuracağı için işlerin daha kötüye dönmesi ile sonuçlanacak bir durum olarak görünüyor. Anlaşmanın imzalanmaması için Rusya, Aralık ayında 15 milyar dolar kredi ve doğal gaz fiyatlarında büyük indirim önermişti.

Ancak anlaşmadan vazgeçilmesinin neden olduğu sonuçlar itibari ile Ukrayna'nın bu anlaşmaya yaklaşması da kaçınılmaz bir durum olarak görülmekteydi.

Science Direct

<http://www.brookings.edu/research/articles/2014/07/01-ukraine-crisis-energy-goldthau-boersma>

2014 UKRAYNA – RUSYA KRİZİ: ENERJİ PİYASALARINA ETKİLERİ

Ukrayna ile Rusya arasında meydana gelen ve henüz çözüm aşamasına gelmeyen olaylar için birçok politik teklif bulunmaktadır. Bunlardan Şubat – Nisan 2014 tarihleri arasındaki teklifler ve bunların açıklamaları aşağıda yer almaktadır.

1. ABD LNG’sinin Avrupa’nın kurtuluşu için Gönderilmesi

Temel varsayım ABD’nin bol miktarda bulunan LNG’sinin Rusya doğal gaz bağımlılığına karşı AB’nin elinin güçlenmesi için AB’ye gönderilmesidir. AB yasalarına göre ABD’den sınırsız hacimde ihracat için ihraç edilen ürünün gittiği ülkenin serbest ticaret ülkesi (FTA) olması gerekmektedir. FTA anlaşması olmaya ülkeler ise LNG temin edebilmeleri için uzun ve maliyetli izin alma süreçlerini göze alarak Enerji Departmanına (DOE) başvurmaları gerekmektedir.

İlk defa LNG ihracatının lisans prosedürlerinin gerçekleştirilme süreçleri de dikkate alındığında 2015 yılında olması beklenmektedir. 6 diğer şirket ise DOE’dan ihracat için izin almış durumda bulunmaktadır. Federal Enerji Düzenleyici Komisyonunun (FERC) işlemlerinin halledilmesi (Lisans işleminin toplam maliyetinin 100 milyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir.) halinde bile santrallerin yapılması için milyarlarca dolara daha ihtiyaç bulunmaktadır.

Diğer bir engel ise taşıma masraflarının dahil edilmesi durumunda dahi Japon ithalat fiyatlarının Henry Hub fiyatlarından 14 dolar daha pahalı olması LNG ihracatının bölge ülkelerine yönelmesine neden olacaktır. Piyasaya arzın artmasının beklediği önümüzdeki yıllarda ise AB piyasalarında koordinasyon eksiklikleri, altyapı kısıtlamaları ve dağınık bir yapılanma olması bölgenin tercih edilmesini etkileyecek faktörlerdir. Kuzeybatı Avrupa haricinde spot tabanlı fiyat oluşumunun olmaması ve fiyatlara müdahale edilmesi de işin diğer bir dezavantajlı durumunu teşkil etmektedir.

Avrupa piyasalarında ABD LNG’sinin bahsinin fazlaca geçmesinin bir nedeni ise iç enerji politikalarında var olan yetersizliklere karşı dikkat dağıtma çabaları da olabilmektedir.

2. Genel bir Avrupa Gaz Satın Alma Yapısının Oluşturulması

Avrupa sarın alma ve operasyon gücünün belirli bir merkeze alınması teklifi de gündemde yer almaktadır. Ancak liberalleşmenin hedeflediği günümüz koşullarında bu teklifin taban bulma olasılığı zor bulunmaktadır. Ayrıca bu noktada atılacak adımlar 30 yıllık Avrupa enerji piyasası reformlarının bitmesi anlamına gelecektir.

3. Rus Petrol Sektörünün Yaptırımların Hedefi Olması

Ukrayna krizinin devam etmesi üzerine Brüksel ve Washington Rusya'nın enerji sektörüne yaptırım yapılması fikrini ortaya atmasına neden olmuştur.

Küresel petrol piyasası günlük 90 milyon varil tüketim ve 55 milyon varil Dünya genelinde ticareti ile bir bütün haline gelmiş durumdadır. Bu bütünleşme durumunda piyasanın en büyük üreticilerinden bir tanesinin petrol satışının kesilmesinin Dünya piyasalarında etki etmeyeceğinin söylenmesi imkansız bir durum arz etmektedir.

Rusya'ya yaptırım uygulanmasının savunucuları İran'ın da büyük bir petrol üreticisi olduğu durumunu dile getirmektedirler. Ancak İran 2012 petrol ambargosundan önce yaklaşık 20 yıldır belirli yaptırımlar ile karşı karşıya gelmiş ve bunun sonucunda gerekli teknolojik ilerlemeleri gerçekleştirememiştir.

Yukarıda bahsedilen konular incelendiğinde çözüm bulunması için geniş çaplı çalışmaların yapılması ve bunun neticesinde bir takım sonuçların bulunması gerektiği anlaşılmaktadır.